

HORDALAND FORELDRELAG FOR HØRSLESHEMMÉDE

BLAD PÅBEGYNT

1992

6

25. JUNI 1994

Redaktør: Rune Anda, Nordre Natlandsfjellet 75, 5030 Landås. Teksttelefon 55 28 67 55.

Oppsplitting av førskole- miljøet ved Hunstad

Etterhvert er vi foreldre blitt vant til stadig nye trusler mot undervisningstilbudet til døve/hørselshemmde barn. Våren 94 var heller intet unntak fra dette. I slutten av mai fikk vi vite at det nå var førskoletilbudet som var i fare, Bakgrunnen for saken var at kompetansesenteret/Hunstad-skole hadde bedt Bergen kommune om å ta et ansvar for de hørselshemmde barna. Dette skyldtes manglende midler ved senteret til førskoledriften og det faktum at barn i førskolealder er kommunene sitt ansvar. Tanken fra Hunstad sin side var sannsynligvis at kommunene skulle bidra økonomisk til førskoledriften. Bergen kommune ved Barnehagekontoret var mer enn villige til å "påta seg et ansvar". Her var nok en mulighet for "integreringskåte" pedagoger. Man begynte å planlegge integrering av bergensbarna i en hørende barnehage. Kommunen var allerede under press for å legge ned en del barnehager. Ved å innplassere 10 "funksjonshemmde barn" fra Hunstad i Øvrebø barnehage ville man kunne opprettholde driften her. Barnehagekontoret mente at ved å ansette pedagoger med tegnspråkkompetanse i barnehagen ville tilbuddet til barna bli opprettholdt.

Ingen av de argumentene som foreldre og fagpersonale omsider har fått rikspolitikerne i Norge til å forstå hadde tydligvis nådd inn til pedagogene i kommunen. Et nytt tegnspråkmiljø skulle kunne bygges opp i den nye barnehagen. For de ansatte ved kompetansesenteret som deltok i denne fasen må det ha vært en frustrerende opplevelse å bli avfeid på denne måten.

Heldigvis har foreldrene ved Hunstad-skole klare meninger om disse spørsmålene. Foreldrerådet og den lokale aksjonskomiteen fikk avtalt et møte med kommunen. På forhånd hadde vi hatt et møte på Hunstad der alle foreldrene var innkalt og hvor strategien ble lagt.

På møtet med barnehagekontoret 02.06 stilte for foreldrene Malcolm Hurtley, Astrid Nordvik, Ernst Hagen, Ann-Karin Voldsund og Bjørn Moldestad og her fikk vi presentert det nye tilbuddet. Hva de ventet fra oss er usikkert, men de fikk i alle fall klar beskjed om hvordan vi foreldre så på denne saken. Til tider var stemningen lett amper, men barnehagekontoret var ikke i stand til å komme med en eneste pedagogisk begrunnelse for å splitte opp miljøet. Foreldrene argumenterte også sterkt for at vi her snakker om en førskole med opplæring i barnets førstespråk og ikke om en tradisjonell barnehage. Vi påpekte også at det ville være umulig å bygge opp et tilnærmet like godt tegnspråkmiljø adskilt fra kompetansesenteret/skolen. Til slutt fikk representantene for

barnehagekontoret overlevert et åpent brev fra foreldrene der vi oppsummerte våre synspunkter.

Da vi forlot møtet var vi ikke så mye klokere, det så ikke ut som om våre argumenter hadde nådd inn til barnehagekontorets pedagoger. Men det hadde visst dryppet inn litt allikevel. Allerede neste dag kom det signaler fra kommunen om at det fantes to alternativer for førskolen. Bergen kommune skulle drive barnehagen, men i Hunstad skole sine lokaler eller den opprinnelige planene med å flytte elevene til Øvrebø. Samme dag møtet var holdt ble hvert enkelt medlem i "Hovedutvalg for skole" opprangt og informert om foreldrene sitt syn. Da saken ble fremlagt for utvalget var det alternativet med drift på Hunstad som ble anbefalt.

Hva nå?

Selvfølgelig var det viktig at planene om å splitte opp miljøet i førskolen ble avverget. Vi foreldre må allikevel fortsette å kjempe for førskolens eksistens. Det at ansvaret legges til kommunen åpner for egenandeler på lik linje med barn i hørende barnehager. De fleste av oss er nok villige til å betale en slik andel, men prinsipielt ser undertegnede på dette som meget betenklig. Hovedårsaken til at døve barn bør ha et førskoletilbud er behovet for opplæring i tegnspråk. Ved å innføre egenandel bryter vi med prinsippet om at undervisningen skal være gratis i den norske skolen. Kunnskaper i tegnspråk er en forutsetning for at barna våre skal kunne møte i 1. klasse med tilnærmet samme forkunnskaper som hørende barn. De færreste av de hørselshemmde barna har foreldre med tilstrekkelig tegnspråkkompetanse. Synet på tegnspråk er også noe som må modnes hos foreldre. Vi ønsker ikke å komme i en situasjon der barn fra familier med liten forståelse for tegnspråkbehovet eller med en vanskelig økonomisk situasjon skal fratas muligheten til en lik skolegang. Foreldreutvalget for hørselshemmde barn i Norge har derfor sendt et brev til Familie, kultur- og administrasjonskomiteen på stortinget der det bl.a. skiller mellom undervisningsdelen og tilsynsdelen der undervisningsdelen bør være gratis som i dag. Dette vil kunne ivareta alle døve/hørselshemmde barns interesser.

Til høsten begynner et nytt skoleår og vi må regne med nye angrep på skolen/førskolen. Det er viktig at vi ikke sover på laurbærerne, men er parat til å ta nye konfrontasjoner med dem som ønsker å "integriere i hjel" en sunn og levedyktig skole.

Bjørn Moldestad.

Åpent brev til Barnehagekontoret i Bergen om tilbud til hørselhemmede barn ved Hunstad

Vi viser til barnehagekontorets planer om å ta våre barn ut av **førskolen** på Hunstad for å gi et alternativt tilbud på Øvrebo **barnehage**. Som foreldre vil vi sterkt protestere mot disse planene fordi de bryter med all faglig oppfatning om hva som er bra for våre barn. Vi har i dag et skoletilbud hvor våre barn kan føle tilhørighet til sin gruppe som språklig minoritet, og hvor de kan få kvalifisert opplæring i sitt morsmål som er tegnspråk. Denne opplæringen skjer i et levende tegnspråkmiljø, og barnas identitetsutvikling skjer normalt. Barna opplever seg selv som fullverdige medlemmer av døvesamfunnet, og får solid forankring i døvekulturen.

Bergen kommune ønsker å ødelegge dette unike tilbuddet ved å tilby barnehageplass med spesialpedagogikk. Dette kan vi ikke akseptere. Dette vil sette arbeidet med døve barn i Bergen 20 år tilbake i tid. Vi tror at årsaken til barnehagekontorets forslag skyldes manglende kompetanse på døve barns behov, og velger å tro at barnehagekontorets intensjoner er gode rent faglig. Men vi tror også at barnehagekontorets årsaker er økonomiske besparelser.

Vi ønsker derfor å gi en nærmere redegjørelse for vårt syn. Dette er et syn som vi etter mange års diskusjoner har fått gehør for hos sentrale myndigheter som Storting, Kirke- og undervisningskomiteen, Kirke- og undervisningsdepartementet og sosialdepartementet. Det er derfor spesielt opprørende i dag å oppleve at barnehagekontoret ikke deler de syn som etterhvert begynner å bli god latin.

Døve er en språklig minoritet

Vi oppfatter våre barn og for så vidt alle døve som en språklig minoritet, og ikke først og fremst som funksjonshemmet. Dette innebærer at barna har spesielt sterkt behov for å føle tilknytning til denne gruppens kultur og må få en DØV IDENTITET. De må også få god opplæring i sitt morsmål som er tegnspråk. Dette krever at de må oppholde seg i store deler av sin tid i et LEVENDE tegnspråkmiljø. Det er ikke nok å få opplæring i tegnspråk i en undervisningssituasjon. Hvis så skjer blir tegnspråket kunstig og blir brukt mer som et teknisk hjelpemiddel for å avhjelpe funksjonshemmningen. Dette innebærer igjen at integreringstanken som nå gjennomsyrer arbeidet med funksjonshemmede, ikke kan brukes på samme måte ovenfor døve. Vi må akseptere at forskjellige funksjonshemminger har forskjellige løsninger.

Nå vil vi hevde at døve er "integrrert" i store deler av sin tid. I hjemmesituasjonen og i lokalmiljøet er barnet integrert. Det vi opplever er imidlertid at våre døve barn i disse situasjonene føler seg ISOLERT og ikke INTEGRERT. Årsaken er at det er svært vanskelig for oss som hørende å kommunisere med våre barn med flytende tegnspråk.

I en typisk familiesituasjon lærer mor seg tegnspråk sånn noenlunde, mens resten av familien kommer opp på et nivå hvor vi klarer å gi barnet beskjeder, men ikke god kommunikasjon. Vi som foreldre har erfart at det krever utrolig mye og tar lang tid før vi behersker tegnspråk. Det finnes mange eksempler på familier hvor en eller begge foreldrene har gått ett helt år på fulltids folkehøyskole for å lære tegnspråk, men fortsatt synes de kan for lite.

Døve trenger derfor "pustehull" fra all integreringen, og trenger å utvikle seg i sitt eget døvemiljø.

Døveskolene skal leve

I forbindelse med omorganiseringen av de statlige spesialskolene og også i hele HVPU-reformen, har tanken vært at kommunene skal overta ansvaret, og de funksjonshemmede skal integreres. Dette har vi i alle år kjempet mot når det gjelder døveskolene. Denne kampen har vi vunnet. Døveskolene skal bestå som de eneste statlige spesialskoler.

Etter mange års diskusjon med departementer, og Stortinget, har altså disse myndigheter forstått at de døve har behov for å samles og ikke skiller.

Det er derfor skremmende for oss å oppleve at de lokale myndigheter ikke har oppfattet dette spesielle behovet.

Vi har fått klare signaler fra Stortinget om at døveskolene skal leve og at de skal betraktes som de døves normalskole.

Førskolen

Vi betrakter førskolen som en del av dette skoletilbuddet. Ja faktisk så mener vi at det nesten er mest viktig at førskolen lever slik den nå gjør. Her legges grunnlaget for den videre utvikling. All forskning viser at barnas språkinnlæring skjer i perioden 0- 6 år. Dersom barn ikke får en god språkforståelse i denne alderen, er dette et tap som aldri kan tas igjen. Vi kan selvfølgelig ikke akseptere at våre barn skal miste språkopplæringen ved at de blir tatt ut fra Hunstad. Vår erfaring er at barna stagnerer når de blir tatt bort fra Hunstad. Vi ser dette spesielt i forhold til barn som dels går på Hunstad, og dels i lokale barnehager.

Vi kan kort oppsummere våre faglige argumenter slik:

- Døve barn har behov for å delta i et levende tegnspråkmiljø.
- Språkinnlæringen må være god og skje før skolepliktig alder.
- Våre barn har behov for et skoletilbud, ikke bare et barnehagetilbud
- Utviklingen viser at Hunstad nå har et godt fundament som gir sunne veltilpassete barn. Før i tiden var det mange frustrerte døve barn som vokste opp med store tilpasningsproblemer.

Døve barns fremtid

Vi ønsker å gjøre barnehagekontoret oppmerksom på en del mulige endringer som følge av foreldrenes kamp de siste årene. Dette kan få stor betydning for barnehagekontorets fremtidige kostnader dersom barnehagekontoret gjennomfører sine planer.

Våren 1994 var det fremmet privat lovforslag som skulle sikre foreldrene rettigheter dersom slike situasjoner oppstod som vi nå ser her i Bergen. Vi fikk dessverre ikke gjennomslag for en lovfestet rettighet, men Stortinget og Kirke- og undervisningskomiteen har lagt sterke føringer i den debatt som gikk, og i Innst. 66 1993-94.

Her heter det bl. a.: "*komiteen viser til grunnskolelovens § 8 der det heiter at ei sakunnig vurdering skal liggja til grunn for det spesialpedagogiske tilbodet. Ut frå dette meiner komiteen at elevar og foreldre i samråd med sakunnige må avgje om det spesialpedagogisk tilbodet skal gjevast som lokalt tilpassa opplegg i ordinær skule, i spesialskule eller som ein kombinasjon av desse*".

Dette viser at barnehagekontoret ikke uten videre kan tvinge barna ut fra Hunstad og over i et lokalt opplegg.

I Stortingsdebatten uttalte Gudmund Hernes: "... *Foreldrene har jo faktisk en klagerett som gjør at dersom kommunen ikke innfrir sin plikt til å gi et tilbod som samlet sett er like godt som det de kan få ved et kompetansesenter, kan de klage, og denne klagen vil bli behandlet av statens utdanningskontor, som her kan være en overordnede myndighet...*

Etter vårt syn innebærer dette at en slik avgjørelse kan medføre at kommunen blir forpliktet til å la barnet gå på Hunstad og betale full regning, dvs mer enn kr. 170.000 pr. år. Det kan bli langt dyrere for kommunen enn det tilbudet som nå foreligger hvor kommunen slipper med å betale kr. 65.000.

Krav til tegnspråkkompetanse

Departementet arbeider med forskrifter som stiller som krav solid tegnspråkkompetanse hos ALLE som skal arbeide med døve barn. Dette kan innebære at Bergen kommune får store kostnader med å gi sine ansatte opplæringstilbud i tegnspråk. Etter det vi forstår vil kravene kunne settes til utdanning innen tegnspråk som tilsvarer en halvtårssenhet på høyskolenivå. For barnehageassisterenter kan dette bli krevende. Vi vil tro at turnoveren blandt barnehageassisterenter er stor, slik at kommunen stadig vakk får problemer med å gi sine ansatte tilstrekkelig kompetanse.

Betalingsordningen

I forbindelse med debatten i Stortinget nå i vår ble departementet pålagt å se på muligheten for at betalingsordningen for førskolen blir endret slik at den blir tilsvarende som for grunnskolen. Dette innebærer at kommunen ikke får tilsendt regning fra kompetansesenteret, men får trekk i rammetilskuddet.

For barnehagekontoret kan dette innebære at barnehagekontoret starter opp et opplegg som vil gi varige kostnader for kontorets budsjetter, mens det fra og med 1.1.95 kanskje blir en betalingsordning som ikke vil bli belastet barnehagekontorets regnskaper.

Kommunens kostnader

Vi vil også peke på at kommunen kanskje står ovenfor større kostnader enn man kan se ved første øyekast. En del av de hørselshemmde barna har tilleggshandicap. Slike tilleggsfunksjonshemminger er overrepresentert hos døve. På førskolen på Hunstad i dag er det flere rullestolbrukere, barn med lungesykdommer, cerebral parese osv. Disse barna kan gi kommunen store utgifter i forbindelse med fysisk egnede rom, fysioterapi, ekstrahjelp osv. (På Hunstad er det i dag psykolog, logoped og fysioterapeut.)

Kommunens plikter

Dersom barnehagekontoret velger å overføre barna til Øvrebø barnehage, vil dette måtte skje etter sakkynlig vurdering der PPT-tjenesten trekkes inn. Vi er ikke sikker på om PPT-tjenesten kan akseptere at barna skal få et dårligere tilbud.

Hva kan kommunen tilby?

Kanskje er barnehagekontorets intensjoner gode. Vi foreldre er imidlertid meget skeptiske ut fra den erfaring vi tidligere har med kommunens tilbud for våre barn:

- Støttekontakt er vanskelig å oppnå.
- Skolefritidsordning for skolebarna har ikke kommunene vært villig til å bidra med.
- Integrerte barn har hele tiden negative erfaringer.
- Kommunen har dårlig råd. Kommunen har hele tiden etter HVPU - reformen sagt at den ikke har råd til å gjennomføre de tiltak som staten har pålagt dem. Da rimer det dårlig at kommunen plutselig skal ivre etter å overta ansvaret for de døve barna.
- Kommunen besitter ikke kompetanse på våre barns behov.
- Døve har gjennom alle år fått et dårligere tilbud enn andre funksjonshemmde fordi deres funksjonshemming er "usynlig."

Rent konkret ser vi av et A4 ark som vi har fått, at 4 hørselshemmde barn skal tas opp i barnehagen fra 1.08.94. og at det skal ansettes audiopedagog med ca full stilling samt vanlig barnehagepersonell. Vi må da spørre oss: Hvordan kan disse barna få føle tilhørighet til et døvesamfunn og få lære sitt morsmål i en slik situasjon?????

Det kan bare ikke aksepteres. Tilbudet er null verdt for barna det gjelder.

Tilbudet vil bli kvalitativt så dårlig at det er direkte uforståelig.

Hvis barnehagekontoret bare kan presentere et A4 ark med løsning for barna, er dette uforsvarlig saksbehandling.

Brukermedvirkning

Vi vil også peke på at vi foreldre ikke har vært tatt med på råd i en så viktig sak. Et sentralt prinsipp i offentlig forvaltning er at brukerne skal høres og få rett til å uttale seg. Det er skremmende at barnehagekontoret har en så nedlatende holdning til oss at vi totalt blir overkjørt på denne måten. **To måneder og rett før sommerferien før planene skal iverksettes får vi informasjon på et A4-ark om hva som skal skje.** Hvor er våre rettigheter som brukere???

På bakgrunn av dette ber vi om at planene om å ta våre barn ut fra et levende tegnspråkmiljø og isolere dem i en hørende barnehage blir skrinlagt.

Vi velger inntill videre å tro at barnehagekontorets planer skyldes manglende innsikt i våre barns behov. Dette har vi forståelse for. Vi som foreldre har opplevd at det har tatt flere år før vi selv forstod hva som er det beste for våre barn. Vi har selv sterkt ønsket at våre barn skulle kunne gå i en lokal hjemmebarnehage med et støtteapparat rundt seg. Vi har dessverre smertelig erfart at det klart beste for våre barn er å få oppleve den glede det er å være i det levende tegnspråkmiljøet som finnes på Hunstad.

Vi har også erfart at det kreves tid for å sette seg inn i barnas behov. Dette har vi opplevd i forbindelse med kampen for at døveskolene skulle unngå nedleggelse. Men vi har også erfart et det nytter med informasjon. Vi har opplevd at de sentrale myndighetene har innsett at døves har speielle behov, og i regjeringens handlingsplan for funksjonshemmde for perioden 1994-97 er hørselshemmde et satsningsområde, og regjeringen satser på at døve skal få oppleve å fungere i et tegnspråkmiljø. Derfor er det forstemmende å se at barnehagekontoret ikke har oppfattet disse signalene.

Vi håper at vi kan få komme i en dialog med barnehagekontoret for å kunne diskutere alternative løsninger. F. eks. kan alternativet som er nevnt på "A4-arket" være en god fast løsning: **Kommunen driver sin barnehage for hørselshemmde PÅ Hunstad.**

Dette kan være en løsning vi kan diskutere dersom dette blir gjort på en faglig forsvarlig måte.

Vi ønsker derfor å invitere barnehagekontoret og medlemmene i Hovedutvalget for skole til et åpent møte enten i døveforeningen eller på Hunstad skole den 14.06.94. kl 20.00. Her kan vi få skikkelig brukermedvirkning hvor foreldrene kan bli hørt.

Ettersom disse planene kommer så brått på, synes vi det er et rimelig krav at barnehagekontoret og alle medlemmene i hovedutvalget stiller på et slikt møte.

Der kan vi få presentere vårt syn, og barnehagekontoret kan få presentere sine planer.

Med hilsen

Foreldrelaget for hørselshemmde barn i Hordaland.

Foreldrerådet ved Hunstad skole

*Ernst Hagen
etter fullmakt.*

Kopi av "Åpent brev til Barnehagekontoret i Bergen"
er sendt til:

Medlemmer i hovedutvalg for skole.
 Kirke- og undervisningskomiteen i Stortinget
 St.rep. Jon Lilletun
 Norges Døveforbund
 Hørselshemmedes landsforbund
 Styret for landsdekkende kompetansesentra.
 Bergens Tidende
 Foreldreutvalget for hørselshemmede barn i Norge.
 Skolesjefen i Bergen
 Døves Tidsskrift
 NRK- Hordaland

7. juni 1994 er det sendt brev til :

Familie,-kultur,-og administrasjonskomite.
v/Eli Sollid Øveraa

Vedr Ot. prp. nr 68 1993-94.

Om lov om barnehager

Foreldreutvalget er enig i at kommunens ansvar bedre bør lovfestes.

Vi mener at ansvaret bedre må knyttes opp mot de spesielle behov funksjonshemmede barn har. Dette på tross av at krav om spesialpedagogiske tiltak er hjemlet i grunnskoleloven.

Bakgrunnen er at mange barn med funksjonshemminger ikke primært har behov for barnehagetilbud, men spesialpedagogiske tiltak i et barnehagemiljø.

95 % av foreldre til døve barn, er hørende og må tilegne seg tegnspråk. Dette tar mange år. Hvis det døve barnet ikke har noe tilbud i et tegnspråkmiljø i de første 6 årene, vil det bety at barnet vokser opp i et språkfattig miljø som vil få store utviklingsmessige konsekvenser.

For hørselshemmede har man etterhvert erkjent behovet for at barna får opplæring i tegnspråk og at de får utfolde seg i et best mulig tegnspråkmiljø. Dette har også stortings tidligere erkjent i forbindelse med omorganiseringen av de statlige spesialskolene (Inst. 160, 4. juni 1992), og sist i forbindelse med privat lovforslag (Doc. 8.8 1994) om lovbestemt rett for foreldrene til å velge tilbud ved kompetansesentrene fremfor kommunale tilbud dersom dette var til det beste for barnet.

Det vil føre for langt her å gå i dybden på den faglige begrunnelsen, men det er en akseptert kjensgjerning at døve barn må få utviklet sitt tegnspråk innen skolealder, ellers vil barnet ikke ha mulighet til å utvikle god språkforståelse, og vil få store problemer i grunnskolen. Med en skikkelig tegnspråkutvikling fra 0 til 6 år hindres dette.

For å lage et best mulig tilbud til det hørselshemmede barnet krever vi at tilbuddet opprettholdes på dagens nivå slik at hørselshemmede barn som har behov for tegnspråkundervisning i et tegnspråkmiljø får opplæring i sitt

morsmål "tegnspråk" på enten en tilrettelagt kommunal barnehage, eller ved et statlig kompetansesenter for hørselshemmede. Dette tilbuddet skal følge skoleruten og skal være mellom kl 09 -14. Dette må være gratis og således ivareta barnet sin rett til en språkopplæring.

Utvidet åpningstid :

Tilbud om utvidet åpningstid som en vanlig barnehage. Dette gjør det mulig for foreldre å gå i arbeid. Mange mødre er i dag hjemmeværende, da de ikke anser det forsvarlig å overlate barnet før og etter førskoletiden, til en dagmamma som ikke kan snakke med barnet. Tiden som overskridt skoletid må betales på lik linje med et vanlig barnehagetilbud.

Vi har i løpet av våren 1994 sett at en del kommuner vil sterkt redusere tilbuddet til hørselshemmede barn. Dette i en tid hvor regjeringen har sagt at hørselssektoren er et satsingsområde.

Foreldreutvalget mener derfor at barnehageloven bør inneholde bestemmelser som spesielt sikrer tegnspråkbrukere opplæring i tegnspråk i barnehagen, samt en rett til å utvikle seg i et levende tegnspråkmiljø så langt det er mulig. Dette innebærer at det må stilles krav til tegnspråk-kompetanste hos barnehagepersonalet i barnehager med tegnspråkbrukere.

Spesialpedagogisk tilbud er ikke tilstrekkelig. .

Vi ønsker også en passus om at kommunen ikke kan nekte plass ved kompetansesentrene for hørselshemmede dersom dette finnes og foreldrene sammen med sakkyndig instans finner dette tilbuddet best egnet. Formuleringen som er foreslått om at foreldrenes ønsker om en bestemt barnehage så sant det er mulig bør imøtekomes, er etter vår mening ikke dekkende for førskoletilbuddet som i dag finnes ved kompetansesentrene for hørselshemmede.

Kommunen kan da lett dekke seg inn under at valgmuligheten kun gjelder kommunens barnehager, og ikke statlige tilbudd.

*Med hilsen
 Malcolm Hurtley (leder)
 Foreldreutvalget for hørselshemmede barn i Norge*

**Styret i Hordaland Foreldrelag
 for Hørselshemmede ønsker
 bladets leser en riktig**

god sommer!

Stoff til neste nummer?
 Send det til redaktør Rune Anda,
 Nordre Nattlandsfj. 75, 5030 Landås.